

Nr 65.

Av herr **Nydal**, om ändring av § 18 i lagen om val till riksdagen.

I en motion till 1912 års riksdag föreslog jag, att antalet av de valkretsar, vari riket är indelat för val till andra kammaren, måtte minskas med ett tjugotal. Grunden härtill var, att den nuvarande indelningen med sina smärre kretsar syntes mig endast otillräckligt uppfylla den fordran på en likformig fördelning av platserna i kammaren i förhållande till röststyrkan inom de politiska partierna, som är oskiljaktigt förenad med grundtanken i det proportionella valsättet. Förslaget lyckades icke vinna riksdagens bifall, emedan tillräcklig erfarenhet i det antydda avseendet ännu icke ansågs föreligga.

Nu föreligger emellertid en betydligt mera rikhaltig erfarenhet efter de under våren 1914 förrättade nyvalen till andra kammaren. Dessa hava ytterligare bekräftat den redan 1911 vunna erfarenheten om svårigheten att inom små valkretsar uppnå en proportionell fördelning av platserna i kammaren mellan respektive partier. Som bekant hava vid de senaste valen de egentliga försvarsvännerna vunnit 86, de liberala 71 och socialdemokraterna 73 platser, under det en rättvis fördelning borde givit 86 platser åt försvarspartiet, 74 åt de liberala och 70 åt socialdemokraterna. De sistnämnda hava således vunnit tre platser, som rätteligen borde tillkommit det liberala partiet, under det försvarspartiet vunnit det antal platser, som det med ledning av röstetalen kunnat göra anspråk på.

Nu är det visserligen icke möjligt att uppnå en fullt rättvis fördelning, så länge riket förblir indelat i valkretsar, och verkställda beräkningar synas utvisa, att även den här nedan föreslagna kretsindelningen icke bereder den fullt rättvisa och likformiga platsför-

delning, som givetvis vore önskvärd. En dylik fördelning kunde endast vinnas, om hela riket utgjorde en enda valkrets, men detta får väl anses praktiskt utförbart. Enligt den gamla regeln, att det bästa är fiende till det goda, får man nöja sig med en indelning, vilken gör valkretsarna så stora, som de faktiska förhållandena medgiva.

Enligt grundlagen är det minsta tillåtna antalet valkretsar för närvarande 27, nämligen en för varje län och en för vardera av de tre städer, som innefatta mera än tre tvåhundra-trettiondedelar av rikets folkmängd. Såsom jag i min förenämnda motion utvecklat, torde dock de stora avstånden och de svåra förbindelserna inom vissa landsdelar göra det nödvändigt att fördela ett antal av de vidsträcktare länen i två valkretsar vardera, under det att de folkrikare länen kunna lämnas odelade. I enlighet med denna tankegång föreslog jag 1912 rikets indelning i 36 valkretsar. Detta antal borde nu kunna nedbringas till 34, då Värmlands och Jämtlands län oaktat sin stora vidd torde kunna hopföras till var sin valkrets, emedan deras samling kring en given medelpunkt gör samverkan lättare mellan deras skilda delar.

Med anledning härav och under hänvisning i övrigt till min förenämnda motion får jag alltså föreslå,

att riksdagen för sin del ville besluta, att § 18 i lagen om val till riksdagen måtte erhålla följande ändrade lydelse:

För valen till andra kammaren indelas riket i trettiofyra valkretsar, nämligen:

1. Stockholms stad;
2. Stockholms län;
3. Uppsala län;
4. Södermanlands län;
5. Östergötlands län;
6. Jönköpings län;
7. Kronobergs län;
8. Kalmar läns norra valkrets, innefattande länets norra landstingsområde;
9. Kalmar läns södra valkrets, innefattande länets södra landstingsområde;
10. Gottlands län;

11. Blekinge län;
12. Kristianstads län;
13. Malmöhus läns landstingsområde;
14. Malmö stad;
15. Hallands län;
16. Göteborgs och Bohus läns landstingsområde;
17. Göteborgs stad;
18. Älvsborgs läns södra valkrets, innefattande Ås, Kinds, Redvägs, Marks, Vedens och Bollebygds härad samt städerna Borås och Ulricehamn;
19. Älvsborgs läns norra valkrets, innefattande återstoden av länet;
20. Skaraborgs län;
21. Värmlands län;
22. Örebro län;
23. Västmanlands län;
24. Nedre Dalarnas valkrets, innefattande Falu domsagas norra och södra, Hedemoras och Västerbergslags tingslag, Folkare härad och städerna Falun, Hedemora och Säter;
25. Övre Dalarnes valkrets, innefattande återstoden av länet;
26. Gästriklands valkrets, innefattande landskapet Gästrikland;
27. Hälsinglands valkrets, innefattande landskapet Hälsingland;
28. Medelpads valkrets, innefattande landskapet Medelpad;
29. Ångermanlands valkrets, innefattande landskapet Ångermanland;
30. Jämtlands län;
31. Västerbottens läns södra valkrets, innefattande Nordmalings och Bjurholms, Umeå, Degerfors, Lycksele lappmarks och Åsele lappmarks tingslag samt Umeå stad;

32. Västerbottens läns norra valkrets, innefattande Nysätra, Burträsk, Skellefteå samt Norrsjö och Malå tingslag ävensom Skellefteå stad;
33. Norrbottens läns södra valkrets, innefattande Piteå, Arvidsjaur lappmarks, Arjeplogs lappmarks, Neder-Luleå, Över-Luleå samt Jockmocks lappmarks tingslag, ävensom Piteå och Luleå städer;
34. Norrbottens läns norra valkrets, innefattande Råneå, Neder-Kalix, Över-Kalix, Gellivare lappmarks, Juckasjärvi lappmarks, Enontekis lappmarks, Pajala, Korpilombolo, Över-Torneå samt Neder-Torneå och Karl Gustavs tingslag jämte Haparanda stad.

Om remiss till konstitutionsutskottet anhålles.

Stockholm den 29 maj 1914.

Johan Nydal.
